

Dirigent Jan Stulen was veel breder werkzaam dan veel mensen denken.

Een nieuwe cd-box geeft een goed beeld van zijn veelzijdigheid.

KLASSIEK • ROEL SIKKEMA BEELD NEDERLANDS FOTOMUSEUM / KORS VAN BENNEKOM

Eerbetoon aan aimabel man

Wie was Jan Stulen? Sommigen kennen zijn naam nog van twee populaire tv-programma's, 'Jonge mensen op weg naar het concertpodium' en 'Una Voce Particolare'. Maar hij dirigeerde veel meer dan lichte muziek en operette.

Stulens naam is vooral verbonden aan Nederlandse omroeporkesten. Daarvan waren er tussen 1945 en ongeveer 1985 maar liefst vijf. Van het Metropole Orkest, dat zich toelagde op jazz en pop, tot het Radio Filharmonisch Orkest, dat vooral het grote orkestrepertoire speelde. Na zijn conservatoriumopleiding deed Stulen (1942-2017) ervaring op bij opera- en balletorkesten, tot hij na 1976 geregeld voor de verschillende radio-orkesten stond. Met het Promenade Orkest speelde hij het meer populair-klassieke genre en met het Radio Symfonie Orkest de grote klassieke werken. Stulen was niet in een hokje te plaatsen. Zo was hij vanaf eind jaren zeventig vaste gastdirigent van het Metropole Orkest. Daarom werd zijn naam wel genoemd als opvolger van oprichter Dolf van der Linden toen die in 1980 met pensioen ging. Ook kwam hij in beeld toen diens opvolger Rogier van Otterloo in 1988 vrij plotseling overleed. Stulen ambieerde die functie echter niet, omdat die hem te veel in zijn muzikale mogelijkheden zou beperken.

anti-specialist

Stulens leerling Enrico de Lamboye noemt hem een 'anti-specialist'. Stulen zelf zei in 2012 in een interview dat een dirigent breed inzetbaar moet zijn. Niet alleen in het spelen van grote orkestwerken, maar ook in het begeleiden van solisten. Hij zag zichzelf niet als de grote chef die wel even zou zeggen hoe het moest. 'Ik sta graag dicht bij de musici.' Volgens Dick Bakker, een van de dirigenten van het Metropole Orkest, zei Stulen ooit tegen hem: 'De blazers van het orkest weten precies hoe je die muziek moet spelen, ik laat ze lekker hun gang gaan.'

Ondanks zijn breedheid had Stulen respect voor de 'oudemuziekbeweging' die een zo authentiek mogelijke weergave van muziek van voor 1800 wilde. 'Hun principes hebben doorgewerkt in alle genres. Ook Brahms spelen we nu anders dan vroeger. Veel doorzichtiger, dat is winst.'

Dirigent Jan Stulen, die zichzelf niet zag als de grote chef die wel even zou zeggen hoe het moest.

Naast dirigent was Stulen ook jarenlang docent orkestdirectie aan de conservatoria van Maastricht en Rotterdam. Leerlingen en collega-musici noemen hem aimabel en toegankelijk, 'een vakman pur sang in een wereld waarin veel dirigenten ijdele circusartiesten zijn', aldus bas-trombonist Wouter Iseger.

helderheid

Er zijn veel radio-opnamen van Stulen bewaard gebleven. Daarom was het een goede gedachte van Okke Dijkhuizen die als programmamaker van de klassieke zender Radio 4 regelmatig met Stulen samenwerkte, om in het archief van Beeld en Geluid te duiken. Hij vond daar tal van

'De blazers van het orkest laat ik lekker hun gang gaan.'

waardevolle opnamen, gespeeld door het Radio Filharmonisch Orkest, het Promenade Orkest en het Radio Symfonie Orkest. Daaruit stelde hij deze box samen. Bij de orkesten zijn ook de alt-mezzo Sylvia Schlüter, violiste Theodora Geraets en pianist Matthijs Verschoor te horen.

De box biedt een mooie staalkaart van het werk van Stulen. Allereerst is er aardig wat Nederlands werk te horen. Dat was een van de speerpunten van de omroeporkesten, waarmee ze zich konden onderscheiden van de meeste andere orkesten. Dat varieert van een melodieuze negentiende-eeuwse *Ouverture in c* van Johannes Verhulst via de *Symfonische Etude* (1952) van Hendrik Andriessen naar de cd-première van het humoristische *Blauwvingers* (1981) van Eduard de Boer.

Maar ook het grote buitenlandse repertoire schuwde Stulen niet. De box bevat niet alleen werken van negentiende-eeuwse componisten als Schumann, Brahms en Glazoenov. Er is ook twintigste-eeuwse muziek van mensen als Martinu (diens *Symfonie nr. 4* uit 1945) of Vaughan Williams (zijn *Symfonie nr. 5* uit 1938-43). De vijfde cd bevat werk van Angelsaksische componisten, op Samuel Barber na allen Britten. Om op nummer zes te besluiten met werk van twee Russen, de boeiende *Variaties op een thema van Tsjajkovski* (1894) van Arenski en de lange, maar afwisselende en indrukwekkende *Vijfde symfonie* (1937) van Sjostakovitsj. Opvallend is, bij alle verschillen tussen de gespeelde werken, de grote helderheid. Dat geldt zowel voor de manier waarop de orkesten spelen als voor de opnamen. Ook na meer dan dertig jaar zijn die het beluisteren nog meer dan waard. Een terecht eerbetoon aan een veelzijdig dirigent! ■

Jan Stulen – A Tribute

6 CD BOX

>> Te bestellen via documuziekproductie.nl